ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE
601 56 Brno, Joštova 8

ROZHODNUTÍ

Č.j.: S 97/01-2261/01-220 V Brně dne 25.10.2001

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zahájil dne 3.9.2001 dle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů , ve spojení s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, na návrh jednoho z účastníků dohody, a to společnosti Globus ČR, k.s., se sídlem Praha 9, Kostelecká 822, PSČ 190 00, IČ 63473291, správní řízení ve věci určení dle § 7 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. Navrhovatel požádal o určení, zda dohoda, kterou hodlá uzavřít se společností Aral ČR a.s., se sídlem Praha 4, Na Pankráci 14, IČ 64948978, jejímž předmětem je výhradní odběr pohonných látek společností Globus ČR, k.s. od společnosti Aral ČR a.s., je dohodou podléhající zákazu dle § 3 až § 6 zákona č. 143/2001 Sb. Účastníci tohoto řízení jsou Globus ČR, k.s., se sídlem Praha 9, Kostelecká 822, PSČ 190 00, IČ 63473291 a Aral ČR a.s., se sídlem Praha 4, Na Pankráci 14, IČ 64948978. Na základě provedeného řízení a po zjištění rozhodných skutečností vydává Úřad pro ochranu hospodářské soutěže toto

rozhodnutí:

Určuje se, že dohoda o výhradním odběru pohonných látek, obsažená ve Smlouvě o dodávkách zboží, kterou hodlá společnost Globus ČS, k.s., se sídlem Praha 9, Kostelecká 822, PSČ 190 00, IČ 63473291, uzavřít se společností Aral ČR a.s., se sídlem Praha 4, Na Pankráci 14, IČ 64948978, na základě níž bude společnost Globus ČS, k.s., po dobu trvání této Smlouvy odebírat pohonné látky výhradně od společnosti Aral ČR a.s., nepodléhá zákazu dohod narušujících soutěž dle § 3 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů.

Odůvodnění:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad") obdržel dne 3.9.2001 návrh společnosti Globus ČR, k.s., se sídlem Praha 9, Kostelecká 822, PSČ 190 00, IČ 63473291 (dále jen „Globus ČR“), na určení dle § 7 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“). Navrhovatel požádal o určení, zda dohoda obsažená ve Smlouvě o dodávkách zboží (dále jen „Smlouva“), kterou hodlá uzavřít se společností Aral ČR a.s., se sídlem Praha 4, Na Pankráci 14, IČ 64948978 (dále jen „Aral“), jejímž předmětem je výhradní odběr pohonných látek společností Globus ČR od společnosti Aral, je dohodou podléhající zákazu dle § 3 až § 6 zákona. Účastníci tohoto řízení jsou Globus ČR a Aral.

K návrhu na určení byla přiložena Smlouva a v průběhu řízení byly Úřadu dále předloženy podklady účastníků řízení k vymezení relevantního trhu, jejich postavení na tomto trhu, jakož i dosaženém čistém obratu; Úřad vycházel rovněž z charakteristiky účastníků řízení a jejich působení na více trzích zboží a služeb.

Popis rozhodných skutečností.

1. Účastníci řízení

Společnost **Aral** je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 3704 dne 1. ledna 1996. Předmětem podnikání je především provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy, nákup, prodej a skladování paliv, maziv včetně jejich dovozu s výjimkou výhradního nákupu, prodeje a skladování paliv a maziv ve spotřebitelském balení (do 50 kg/1 kus balení), koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej s výjimkou zboží uvedeného v příloze 1 – 3 zákona č. 455/1991 Sb., výroba a prodej chemických látek a chemických přípravků. Působí jako distributor na trhu dodávek pohonných látek (dále též pohonných hmot, případně „PHM“), a to jak na velkoobchodní úrovni, tak i na trhu maloobchodního prodeje pohonných hmot prodávaných na čerpacích stanicích konečným spotřebitelům. Na trhu velkoobchodního

prodeje dodává PHM podnikům, dále též jiným distributorům – kteří je odebírají za účelem jejich dalšího prodeje (a to jak menším soutěžitelům, tak také vlastníkům/provozovatelům čerpacích stanic). Maloobchodní prodej PHM Aral realizuje prostřednictvím vlastní prodejní sítě zahrnující 63 čerpacích stanic (dále jen „ČS“).

Společnost **Globus ČR** je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 16077 dne 27. července 1995. Jejím předmětem podnikání je zejména koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, zprostředkovatelská činnost v oblasti obchodu a služeb, provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy, provozování mycí linky. Hlavním předmětem podnikání je maloobchodní prodej potravinářského a spotřebního zboží ve velkokapacitních prodejnách pro spotřebitele - hypermarketech; v současné době má v ČR celkem 8 provozoven. U těchto provozoven poskytuje v rámci komplexní nabídky zboží zákazníkům také prodej PHM prostřednictvím ČS. Celkem provozuje v ČR 8 ČS. Z hlediska hospodářské soutěže působí Globus na témže trhu zboží, jako společnost Aral, a to na trhu maloobchodního prodeje PHM prostřednictvím ČS.

2. Smlouva.

Předmětem Smlouvy kterou společnost Globus ČR hodlá uzavřít se společností Aral, je dle čl. I. „ze strany společnosti Aral prodej a ze strany společnosti Globus ČR nákup zboží“. Zboží, které je předmětem dodávek, je specifikováno jako PHM, a to:

- Benzin automobilový bezolovnatý Special (oktanové číslo 91)
- Benzin automobilový bezolovnatý Natural (oktanové číslo 91)
- Benzin automobilový bezolovnatý Natural (oktanové číslo 95)
- Motorová nafta

Dle čl. II. Smlouvy se Aral zavazuje uvedené zboží spol. Globus ČR prodávat a Globus ČR se zavazuje zboží odebrat a zaplatit kupní cenu.

Dle čl. III. odst. 2 Smlouvy se smluvní strany dohodli, že Globus ČR bude po celou dobu trvání této smlouvy odebírat zboží **výhradně od Aralu**.

V dalších ustanoveních Smlouvy jsou upraveny další podmínky, a to : v čl. IV. Jakost zboží, v čl. V.Cena zboží a způsob jejího určení pro dodání zboží společnosti Globus ČR, v čl. VI. Fakturační podmínky, v čl. VII. Dodací podmínky, v čl. VIII. Ostatní ustanovení (závazek Globusu ČR, že veškerá jeho technická zařízení zúčastněná při plnění předmětu smlouvy odpovídají předpisům pro ČR obsluha ČS je vyškolena pro zacházení s nimi; dále pak závazek důvěrnosti obchodních informací pro obě smluvní strany), v čl. IX. Bonus (jednorázový bonus z hodnoty odebraného zboží a způsob jeho stanovení).

Dle čl. X. Závěrečná ustanovení, se Smlouva se uzavírá na dobu určitou do 31.12.2003. Aral má opční právo na prodloužení účinnosti této smlouvy za nezměněných podmínek o další 2 kalendářní roky, tj. do 31.12.2005. Uplatní-li písemně své opční právo ve smluveném termínu, uzavřou obě strany bez zbytečného odkladu písemný dodatek o prodloužení účinnosti Smlouvy.

3. Vymezení relevantního trhu.

Pro posouzení dohody je nutno vymezit relevantní trh, na němž se její případné protisoutěžní účinky projeví. Relevantní trh je obecně místem, kde se střetává nabídka s poptávkou. Trh se vymezuje věcně (výrobkově), časově a geograficky.

Trh po stránce věcné, tj. výrobkový trh, zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem ke svým charakteristickým vlastnostem, specifickým rysům, ceně a zamýšlenému způsobu použití.

Zbožím, které je předmětem dodávek na základě uvažované Smlouvy, jsou výše vyjmenované druhy pohonných hmot

Při vymezování relevantního trhu z hlediska věcného se Úřad v rámci posuzování dohod o odběru pohonných hmot již v minulosti zabýval posouzením vzájemné zastupitelnosti jednotlivých druhů pohonných hmot (např. v rozhodnutí čj. S 72/99-220 ze dne 9.9.1999, týkajícím se dohody o výhradním odběru pohonných hmot mezi společnostmi Česká rafinérská, a.s., a Benzina a.s., ve kterém byl relevantní výrobkový trh vymezen jako trh automobilových benzínů a trh motorové nafty).

PHM slouží k zajištění provozu motorových vozidel vybavených spalovacími motory. PHM prodávané na čerpacích stanicích konečným spotřebitelům se dělí z hlediska účelu užití (daného konstrukcí spalovacího motoru motorových vozidel) na automobilové benzíny a na motorovou naftu; tyto výrobky při použití v motorovém vozidle nejsou navzájem zastupitelné. Vzhledem ke skutečnosti, že od r. 2001 došlo k ukončení

výroby olovnatých benzínů (pozn.: v současné době je lze získat upravením o příslušné aditivum přidávané k bezolovnatému benzínu), nezabýval se již Úřad posuzováním vzájemné zastupitelnosti automobilových benzínů olovnatých a bezolovnatých, s ohledem na zcela převažující poptávku po automobilových benzínech bezolovnatých (které jsou také předmětem dohody).

Na základě výše uvedených skutečností tak Úřad pro účely tohoto správního řízení vymezil relevantní trh po stránce **věcné (výrobkové)** jako trh PHM určených k maloobchodnímu prodeji konečným spotřebitelům **na čerpacích stanicích**, v jehož rámci Úřad vymezil dva samostatné subtrhy, a to:

- trh bezolovnatých automobilových benzínů
- trh motorové nafty.

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Po stránce **geografické** jde o trh celostátní, neboť podmínky pro nákup automobilových benzínů a motorové nafty na čerpacích stanicích jsou na celém území České republiky dostatečně homogenní.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Z hlediska **časového** jde o trh trvalý, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami uvedeného zboží v průběhu celého roku.

Pro vymezení postavení soutěžitelů na relevantním trhu vycházel Úřad z údajů za rok 2000.

Na vymezeném relevantním trhu působí řada soutěžitelů. Kromě společností Aral a Globus ČR působí na uvedeném trhu v České republice společnosti: AGIP Praha, a.s., BENZINA a.s., CONOCO Czech Republic s.r.o., OMV Česká republika, s.r.o., Shell Czech Republic a.s., TOTAL Česká republika s.r.o., ESSO s.r.o. a četní další menší soutěžitelé.

Podíl objemu dodávek bezolovnatých automobilových benzínů společnosti Aral na tuzemský trh (za rok 2000, kdy společnost měla 63 ČS) zdaleka nedosahoval 30 % celkového objemu dodávek tohoto zboží. Objem dodávek motorové nafty na tuzemský trh (za rok 2000) rovněž zdaleka nedosahoval 30 % celkového objemu dodávek motorové nafty (konkrétní údaje viz spis tabulka str.10 spisu).

Podíl společnosti Globus ČR, pokud jde o prodej bezolovnatých automobilových benzínů na čerpacích stanicích (8 ČS) na tuzemském trhu, byl za rok 2000 oproti podílu Aralu výrazně nižší, a nepřesahoval 1 % celkových dodávek PHM u ČS, obdobně u motorové nafty, kde tento podíl oproti podílu automobilových benzínů byl ještě nižší.

4. Posouzení smlouvy z hlediska zákona a obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících hospodářskou soutěž.

Podle § 3 odst. 1 zákona jsou zakázané a neplatné dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nebo pokud Úřad nepovolí svým rozhodnutím nebo vyhláškou z tohoto zákazu výjimku. Zakázanými ve smyslu § 3 odst. 1 zákona jsou především dohody výslovně uvedené v § 3 odst. 2 pod písm. a) - f) zákona, jako např. dohody o cenách, rozdělení trhu, vázání zboží atd.

Na základě § 26 odst. 1 zákona Úřad vydal vyhlášku č. 198/2001 Sb. o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 zákona pro určité druhy vertikálních dohod (dále jen „vyhláška“). Zákaz podle § 3 odst. 1 zákona se nevztahuje na vertikální dohody, splňující podmínky stanovené v této vyhlášce. Takové dohody požívají výhody obecné výjimky ze zákazu dohod.

Úřad se nejprve zaměřil, zda se na posuzovanou dohodu, obsahující výhradní závazek odběru zboží, vztahuje obecná výjimka dle cit. vyhlášky.

Na základě posouzení postavení účastníků řízení na relevantním trhu Úřad konstatuje, že generální klauzule pro aplikaci blokové výjimky (§ 4 odst. 1 vyhlášky) je splněna, neboť:

ad a) podíl Aralu (dodavatele) na trhu dodávek PHM u ČS nepřesahuje 30 %, dále též

ad b) navrhovaná dohoda obsahuje závazek výhradního odběru a podíl Globusu ČR (odběratele) na trhu dodávek PHM u ČS nepřesahuje 30 %.

Rovněž nebyla v posuzované Smlouvě zjištěna přítomnost ustanovení, uvedených v § 5 odst. 1 a odst. 2 vyhlášky, která by zcela vylučovala možnost aplikovat na dohodu obecnou výjimku ze zákazu dohod (např.

ustanovení omezující odběratele v určování prodejních cen zboží, ustanovení omezující okruh osob, jimž může odběratel zboží prodávat, apod.).

Vyhláška však připouští uzavření vertikální dohody mezi soutěžiteli působícími na téže úrovni trhu (mezi horizontálními konkurenty) pouze při splnění stanovených podmínek (tzn. omezuje možnost uzavírání vertikálních dohod mezi konkurujícími si soutěžiteli jen na určitou spolupráci menších podniků). Dle § 5 odst. 3 vyhlášky musí jít o **nereciproční vertikální dohodu** a současně musí být splněna některá z následujících podmínek:

a) celkový roční obrat odběratele nepřevýší 100 mil Kč, nebo kdy ve dvou po sobě následujících účetních obdobích nebyla tato hranice obratu překročena o více než 10 %; (pozn. Úřadu: jde o celosvětový čistý obrat z veškerého prodeje zboží a služeb soutěžitele včetně subjektů s ním spojených).
b) dodavatel je výrobcem i prodejcem zboží, zatímco odběratel je pouze prodejcem zboží, které zboží tvořícímu předmět dohody nekonkuruje, nebo
c) dodavatel poskytuje služby na více úrovních jejich poskytování, zatímco odběratel neposkytuje konkurenční služby na té úrovni, na které tyto služby odebírá.

Smlouva o výhradních dodávkách pohonných hmot mezi společnostmi Globus ČR a Aral má charakter vertikální dohody uzavřené mezi vzájemně si konkurujícími soutěžiteli, kdy oba mj. působí jako konkurenti na trhu PHM prodávaných u čerpacích stanic. Jde o nereciproční dohodu.

K plnění dalších podmínek § 5 odst. 3 vyhlášky Úřad konstatuje, že podmínka § 5 odst. 3 písmene a) vyhlášky není splněna, neboť celkový roční obrat Globusu ČR (odběratel) převyšuje 100 milionů Kč. Rovněž z charakteristiky účastníků řízení a obsahu dohody vyplývá, že není splněna ani podmínka uvedená v § 5 odst. 3 písmene b) vyhlášky, neboť Aral (dodavatel) sice není výrobcem PHM, je pouze jeho prodejcem, avšak Globus ČR. (odběratel) není pouze prodejcem zboží, které zboží tvořícímu předmět dohody nekonkuruje. Globus ČR kromě provozování hypermarketů prodává u svých ČS i PHM, tedy zboží konkurující předmětu dohody;

Úřad současně konstatuje, že je splněna podmínka § 5 odst. 3 písmene c) vyhlášky, neboť Aral (dodavatel) poskytuje služby na více úrovních jejich poskytování (kromě velkoobchodního prodeje PHM podnikům a jiným společnostem provozujících ČS realizuje Aral i maloobchodní prodej PHM přímo na svých čerpacích stanicích). Globus ČR (odběratel) realizuje pouze maloobchodní prodej PHM konečným spotřebitelům přímo na svých čerpacích stanicích (tj. nemá žádnou velkoobchodní činnost na trhu PHM ani v podobě dodávek pro ČS jiných soutěžitelů). Globus ČR jako odběratel tedy neposkytuje konkurenční služby na téže úrovni, na které tyto služby odebírá.

Praxe v EU.

Obdobně přistupuje k posuzování vertikálních dohod uzavíraných mezi konkurenty také soutěžní právo EU – viz Nařízení Komise č. 2790/1999 o aplikaci čl. 81/3 Smlouvy o ES na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě (tzv. bloková výjimka), čl. 2 bod 4. Základní podmínkou, aby vertikální dohoda uzavřená mezi soutěžiteli působícími na téže úrovni trhu mohla požívat výhody blokové výjimky je, že konkurující soutěžitelé uzavřou mezi sebou nereciproční vertikální dohodu a současně je splněna některá z podmínek uvedená v čl. 2. bod 4. pod písm. a) až c) cit. Nařízení Komise. Vertikální dohody mezi konkurenty naplňující podmínky uvedené v Nařízení Komise nepředstavují negativní dopad na hospodářskou soutěž a mohou být i přínosem pro úspory výdajů, rozložení rizik apod.

Závěr:

Úřad konstatuje, že posuzovaná vertikální dohoda spadá pod obecnou výjimku ze zákazu dohod narušujících soutěž upravenou ve vyhlášce a nevztahuje se proto na ni zákaz stanovený v § 3 odst. 1 zákona. Rovněž nebyla na trhu zjištěna četnost obdobných dohod uzavřených mezi soutěžiteli, které by ve svém souhrnu (kumulativním účinku) vedly k podstatnému omezení hospodářské soutěže na relevantním trhu ve smyslu § 6 vyhlášky.

Z uvedených důvodů nebylo třeba dále zkoumat, zda se na uvedenou dohodu vztahuje ust. § 6 odst. 1 zákona (vynětí ze zákazu dohod z důvodu jejího nepatrného dopadu na soutěž v důsledku splnění kriteria „de minimis“dle cit. ustanovení zákona).

Úřad proto v určovacím řízení rozhodl, že posuzovaná dohoda nepodléhá zákazu dle § 3 odst. 1 zákona.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí mohou účastníci řízení podle § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) v platném znění podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Šárka Vlašínová
ředitelka II.výkonného odboru

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 15.11.2001